

SOM Krisztián
Rendvédelem-történet a filatéliában

ORCID : <https://orcid.org/0000-0002-6993-2207>

DOI: 10.31628/RTHXXIII.2014.43-44-45-46N.221-233p

A bélyegek képi megjelenése, a bélyegkiadás kezdeti éveiben elsősorban számjegyeket, címereket és uralkodói arcképeket tartalmazott. A különböző tájképi, életképi részletek a XIX. század végén már megjelentek, s az 1920-as évektől mind gyakoribbá váltak az egy-egy témához kapcsolódó bélyegkiadások, azokhoz kapcsolódó képi elemekkel.

E tanulmány keretei elsősorban a magyar kiadású bélyegek bemutatását teszi lehetővé és kitekintést ad a külföldi kiadások körére. Az összeállítás eleve nem foglalkozik azokkal a bélyegekkel, amelyek kapcsolódó események (pl. vasfüggöny lebontása, határnyitás, menekültügy, vámunió, stb.) folytán érintik a rendvédelmi testületeket. Ugyanígy nem említem a rendőrségi eljárás illetékbélyegeit sem, amelyből még Magyarországon is került forgalomba, felülnyomtatott változatokban is az 1920-as évek elején.¹

Mint az alábbi ismertetésekben is olvasható lesz, sok bélyeg(sor) az akkori hatóságokat vagy munkájukat mutatja be. Azonban mint minden országban, idővel — az akkor aktuális témákat felelevenítő képek — a testületeknek már csak történelmi emlékeit hordozzák. Ezen folyamat különösen érezhető (volt) a magyar határőrség fennállásának 100 éves évfordulójakor megkezdett sor esetében. A Határőrség még a harmadik címlet megjelenése előtt megszűnt, így a befejező bélyeg legyártásra sem került.

Magyarországon az első, eseményhez, alkalomhoz kapcsolódó bélyegkiadás (erre külön módosított bélyegképpel) 1913 novemberében — a Krassó-Szörény vármegyei árvízkárosultak javára történő gyűjtés kapcsán — történt. Ezt követően megjelentek a korábbi címletek alkalmi felülnyomatai, majd 1916 december végén IV. Károly király és Zita királyné koronázása alkalmából jelentettek meg bélyegpárt. Hazánkban régmúlt idők személyeiről első alkalommal a Tanácsköztársaság idején adtak ki bélyegsort, 1919 júniusában, a Magyarországi Tanácsok Első Országos Gyűlése alkalmából.² Ezt követően már mind gyakoribb volt az alkalmakhoz, eseményekhez vagy szervezetekhez kapcsolódó bélyegkiadás.

Mivel a bélyegek gyártási költsége a névértéknek csak csekély részét teszi ki, ezért jelentősen gazdagabb a forgalmi címletek képi és tematikus megjelenése mint a forgalmi címletek képi és tematikus megjelenése mint a forgalmi címletek. Ebből adódóan a filatéliában lényegesen nagyobb számban találhatóak rendvédelem témájú bélyegek, mint a numizmatikában forgalmi érmék.³ Az alábbiakban Magyarország rendvédelem témájú bélyegei kerülnek bemutatásra, valamint nemzetközi kitekintésként, egy-egy példaként kiragadott európai ország kibocsátásait ismertetem.

Magyarország

A magyarországi **tűzoltóságok** történetéhez kapcsolódóan csak egy, nem önálló tematikájú bélyeget adott ki a posta. A Magyar Posta 1966. július 1-jén hozta forgalomba 2 forintos címmel és 2.780.000 darab-számmal, az úgynevezett „Évfordulók — események” sor egyik darab-jaként az eddig egyetlen, tűzoltóság témaköréhez tartozó bélyegét. E bélyeg vörös háttérrel készült, bal harmadában fehér színnel Sopron város címere és az önkéntes tűzoltóságának 100. évfordulójáról megemlékező szöveg olvasható, a jobboldali kétharmadban fekete színnel, vágtazó lovak vontatta fecskendő kocsija látható. A bélyeget a NAGY Zoltán grafikusművész tervezte.⁴ **(I. sz. melléklet)**

A magyar **Rendőrség** témájában a Magyar Posta is jelentetett meg évente egy-egy darabos, összesen három bélyegből álló sort. Az első 2003-ban került kiadásra, majd a következő években sorban követték Szent György napjához, a Rendőrnaphoz igazítva. A bélyegek Magyarország és a rendőrség megnevezését tartalmazzák, utóbbit angolul is, valamint a segélyhívó 112-es telefonszám számjegyeit; az értékjelzés a bal alsó sarokba került, míg a főmotívum a jobb kétharmadot uralja. A 2003. április 24-én megjelent 65 forintos bélyeg motorkerékpáros rendőrt, a 2004. április 23-án forgalomba hozott 48 forintos rendőr kishajót, míg a 2005. április 22-én kiadott 85 forintos címlet pedig helikopteres járőrt ábrázolt. A bélyegeket a ROZMANN Ágnes grafikusművész tervezte és a Magyar Posta Rt. megrendelése alapján az első címletet a Pénzjegynyomda Rt., a többi az Állami Nyomda Rt. gyártotta, mindhárom ofszet eljárással.⁵ A bélyegekhez egyedi alkalmi borítékot, alkalmi bélyegzővel is készítettek. **(II. sz. melléklet)**

A magyar **Határőrség** és elődjei fennállásának 100. évfordulóján, 2006-ban a Magyar Posta – a Határőrnaphoz, Szent László napjához igazítva – évente megjelenő, egy-egy darabos, összesen három bélyegből álló sor kiadását kezdte meg, ahogy 2003-tól a rendőrség témájában is történt. A második címlet 2007-ben jelent meg, azonban a harmadik kiadására már nem került sor, mivel a Határőrséget a Rendőrségbe integrálás során 2007. december utolsó napját követően megszüntették. A 2006. június 27-én megjelent 170 forintos bélyeg zöld háttere a határva-dász zászló és egy sólyommadár mellképe, erre helyezve, az ország megnevezése felett a „Határőrség” szót tartalmazza, balra a határőr egyenruha himzett turulmadara felett a Határőrség jelvénye látható.⁶ A 2007. június 27-én kibocsátott 107 forint címletű bélyeg az előzótől csak kékesszürke alapszínével és juhász kutya képében tér el az egy évvel korábbiától.⁷ A bélyegeket a 2013-ban, fiatalon elhunyt BERKY Péter grafikusművész tervezte és a Magyar Posta Zrt. megrendelése alapján a

Pénzjegynyomda Zrt. gyártotta ofszet eljárással. A bélyegekhez egyedi alkalmi borítékot, alkalmi bélyegzővel is készítettek. **(III.sz. melléklet)**

A **Vám- és Pénzügyőrség**hez kapcsolódóan két alkalommal is került bélyeg kiadásra. Az első esemény a Vámigazgatások Világszervezetének 1997. évi, budapesti találkozója volt. A bélyeg az Országházat, a szervezet és a Vám- és Pénzügyőrség jelvényét jeleníti meg az alkalmat megnevező felirattal. A bélyeget VARGA Pál grafikusművész tervezte és a Magyar Posta Zrt. megrendelése alapján az Állami Nyomda Rt. gyártotta ofszet eljárással. **(IV.sz. melléklet)**

A második alkalom a Vám- és Pénzügyőrség, illetve jogelődjeinek 140 éves fennállásának évfordulójához kötődött. A zöld háttér sújtást, pénzügyőr csákót és kardot jelenít meg. Az előtér színes főmotívumai a Magyar Királyi Pénzügy-, Vám- és Adórség csákóci-mere, a budapesti volt Vámpalota és a Vám- és Pénzügyőrség akkori jelvénye. A bélyeget NAGY Péter grafikusművész tervezte, a fényképfelvételeket LÁNG-MITICZKY András készítette. A 180 forintos címletű bélyegeket a Magyar Posta Zrt. megrendelése alapján az Pénzjegynyomda Zrt. gyártotta. **(V. sz. melléklet)** E bélyeghez kapcsolódóan alkalmi levelezőlapot is készítettek.

A Magyar Posta Zrt. 2010-ben a magyar **testőrség** alapításának 250. évfordulója alkalmából 320 forint címletű bélyeget adott ki, amely a szervezet alapítás kori és XX. századi egyenruháját mutatja be a Testőrség jelvénye és a Budai vár részletének képével. A bélyeget SVINDT Ferenc grafikusművész tervezte és az Állami Nyomda Rt. gyártotta.

A **büntetés-végrehajtás** témájához csak közvetve kapcsolódó képpel Magyarország 2013-ban adott ki egy blokkot. Kassa ebben az évben Európa Kulturális Fővárosa volt. A Magyar Posta ennek alkalmából 2013. január 25-én forgalomba hozta 600 Ft névértékű blokkját. Ennek bélyegképén a felvidéki város legrégebbi épülete látható, amely Miklós-börtön néven volt ismert, s ma alagsorában kis büntetés-végrehajtás történetet bemutató múzeum látható. A sorszámozott blokk többi részén Kassa más nevezetes épületeinek homlokzat-részlete látható. A KÁRMÁN Orsolya grafikusművész tervezte bélyeghez a fényképeket HAJDÚ József készítette.

Mint látható a magyar bélyegkiadás számos alkalommal jelentetett meg rendvédelem témájú bélyeget, de még „adós” a büntetés-végrehajtásban és a tűz- és katasztrófavédelemben dolgozók munkájának illetve szervezetének bemutatásával. Különösen hiányzik, talán többeknek is, a tűzoltóság témájának ilyen feldolgozása — akár a külföldi példákön keresztül: régi tűzőrségi járművek megjelenítésével —, hiszen a tűzoltók nap-mint-nap életüket kockáztatják, hogy égő épületekből embereket és állatokat mentsenek, lángok közül gázpalackot eltávolítva értéket óvjának meg.

Ausztria

Az osztrák csendőrség fennállásának 125. évfordulója alkalmából, 1974-ben jelentetett meg az osztrák posta egy 2 schilling címletű bélyeget. Otto STEFFERL által tervezett bélyeg piros és fehér háttere előtt egy XIX. századi lovas csendőr illetve az 1970-es évek motoros járőre látható az állammegnevezés és az alkalomra utaló szavak által félig keretelve. **(VI. sz. melléklet)** A csendőrség fennállásának 150. évfordulója alkalmából, 1999-ben adott ki az osztrák posta bélyeget. A szervezetet 2005. július 1-jével az osztrák Szövetségi Rendőrségbe (Bundespolizei) integrálódott.

Az osztrák posta 1980-ban a vámőrség fennállásának 150. évfordulója alkalmából 2,50 schilling címletű bélyeget bocsátott ki. Az 1970-es évek egyenruháját viselő vámőr határátkelőhelyen okmányellenőrzés közben került megjelenítésre, háttérben az osztrák Alpok részlete látható. A barna összkép jobb oldalán osztrák, piros-fehér-piros színű vámserompó emelkedik ki. **(VII. sz. melléklet)**

Svájc

Meglehetősen egyedülálló, hogy a polgári védelem részére bélyeg kerüljön kiadásra. Azonban Svájc kivételt tett, s már 1957-ben egy 20 rappen / centimes címletet szentelt e szervezetnek. A piros mezőben két pajzs egymásra csúsztatva látható: a svájci előtt sűrűn három nyelven, franciául, németül és olaszul olvasható az élek mentén rendezve a Polgári Védelem kifejezés. **(VIII. sz. melléklet)**

Szovjetunió, majd Oroszország

Szovjetunió postája 1984-ben és 1985-ben két, többdarabos bélyegsort hozott forgalomba, amelyeket a tűzoltó gépkocsik történetének bemutatásának szentelt. E mellett a rendőrség munkáját több témához kapcsolódóan is bemutatták egy-egy címlet által.

A vámszolgálat történetét bemutató blokk 2002-ben került kiadásra az orosz posta jóvoltából. A 2, 3 és 5 rubel címleteket tartalmazó ív lát- és tájképeket, valamint vámőr egyenruhákat mutat be a XVIII–XIX. századból. A blokk bal felső sarkában az orosz vámőrség jelenlegi jelvénye látható. **(IX. sz. melléklet)**

A Bűnügyi Rendőrség Nemzetközi Szervezete (Interpol) fennállásának 50. évfordulója 1973-ban volt. Számos tagországának postaszolgálatára erről bélyegkiadásokkal emlékezett meg. Többek között a következő országok hoztak forgalomba bélyeget ezen alkalomból: Ausztria (1973; 1 db), Chile (1973; 2 db), Egyiptom (1973; 1 db), Fülöp-szigetek (1973; 2 db), India (1973; 1 db), Irán (1973; 1 db), Kuvait (1973; 1 db),

Monaco (1974; 1 db), Német Szövetségi Köztársaság (1973; 1 db), Nicaragua (1973; 12 db), Suriname (1973; 2 db), Svájc (1973; 1 db), Szenegál (1973; 1 db), Trinidad és Tobago (1973; 1 db), Togo (1973; 2 db), Vietnám (1973; 2 db), stb. A korábbi és későbbi évfordulókra az előbbieken kívül is adtak ki bélyegeket.

Jegyzetek:

- ¹ BÖLCSKEI: 397. p.
- ² loc. cit.: 47–48., 50. p.
- ³ SOM
- ⁴ V. ö. 1. sz. jegyzet: 135. p.
- ⁵ loc. cit.: 315. p.
- ⁶ *Határórség.*
- ⁷ *Határórség 2007.*

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

TANULMÁNYOK

- SOM — SOM Krisztián: Rendvédelem-történet a numizmatikában. *Rendvédelem-történeti füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXII.évf. (2012) 25.sz. 111–118.p.

KATALÓGUSOK

- BÖLCSKEI — BÖLCSKEI Imréné et al.: *Magyar posta- és illetékbélyeg katalógus, 2004.* S.I., 2004, Philatelia Hungarica Kft. 428p. HU-ISSN 1418-3900

VILÁGHÁLÓS HIVATKOZÁSOK

- Határórség* — *Határórség.* A Magyar Posta közleménye.
Világhálón:
<http://www.posta.hu/belyeg/belyegeink/archivum/2006/hatarorseg>
Letöltés ideje: 2013.XII.7.
- Határórség 2007* — *Határórség 2007.* A Magyar Posta közleménye.
Világhálón:
<http://www.posta.hu/static/internet/download/hatarorseg07.pdf>
Letöltés ideje: 2013.XII.7.

Melléletek jegyzéke:

I. sz. melléklet

A Magyar Posta Sopron város önkéntes tűzoltóságának 100. évfordulójáról megemlékező bélyege, 1966.

II. sz. melléklet

A Magyar Posta Rendőrnep alkalmából kiadott bélyegei, 2003, 2004 és 2005.

III. sz. melléklet

A Magyar Posta Határország fennállásának 100. és 101. évfordulójára kiadott bélyegei, 2006 és 2007.

IV. sz. melléklet

A Magyar Posta Vámigazgatások Világszervezetének 1997. évi, budapesti találkozója alkalmából kiadott bélyege, 1997.

V. sz. melléklet

A Magyar Posta Vám- és Pénzügyország fennállásának 140 éves évfordulója alkalmából kiadott bélyege, 2007.

VI. sz. melléklet

Az osztrák posta Csendőrség fennállásának 125 éves fennállása alkalmából kiadott bélyege, 1974.

VII. sz. melléklet

Az osztrák posta Vámország fennállásának 150 éves fennállása alkalmából kiadott bélyege, 1980.

VIII. sz. melléklet

A svájci posta polgárvédelemről kiadott bélyege, 1957.

IX. sz. melléklet

Az orosz posta orosz vámország történetét bemutató blokkja, 2002.

X. sz. melléklet

Rendvédelemhez és annak történetéhez kapcsolódó bélyegkiadások.

I. sz. melléklet

**A Magyar Posta Sopron város önkéntes tűzoltóságának
100. évfordulójáról megemlékező bélyege, 1966**

II. sz. melléklet

A Magyar Posta Rendőrnapi alkalmából kiadott bélyegei, 2003, 2004 és 2005

III. sz. melléklet

A Magyar Posta Határőrség fennállásának 100. és 101. évfordulójára kiadott bélyegei, 2006 és 2007

IV. sz. melléklet

A Magyar Posta Vámigazgatások Világszervezetének 1997. évi, budapesti találkozójára alkalmából kiadott bélyege, 1997

V. sz. melléklet

A Magyar Posta Vám- és Pénzügyőrség fennállásának 140 éves évfordulójára alkalmából kiadott bélyege, 2007

VI. sz. melléklet

Az osztrák posta Csendőrség fennállásának 125 éves fennállása alkalmából kiadott bélyege, 1974

VII. sz. melléklet

Az osztrák posta Vámőrség fennállásának 150 éves fennállása alkalmából kiadott bélyege, 1980

VIII. sz. melléklet

A svájci posta polgárvédelemről kiadott bélyege, 1957

IX. sz. melléklet

Az orosz posta orosz vámórség történetét bemutató blokkja, 2002

Rendvédelemhez és annak történetéhez kapcsolódó bélyegkibocsátások

A teljesség igényét mellőzve, rendvédelemhez kapcsolódó bélyeget, bélyegsort az alábbi országok is kiadtak.

- **Amerikai Egyesült Államok** 1948-ban az önkéntes tűzoltóság fennállásának 300. évfordulójára; 2002-ben a 2001 szeptemberi tűzoltó-hősök emlékére adott ki bélyeget

- **Ausztrália** postája 1983-ban a tűzoltó gépkocsik történetéről négydarabos sort adott ki. 1997-ben a rendvédelmi, segélynyújtó szervezetek (tűzoltóság, rendőrség) témakörében bocsátottak forgalomba bélyegeket;

- **Barbados** 1967-ben a kikötői rendőrség 100 éves fennállása kapcsán négydarabos sort adott ki.

- **Benin** 1998-ban két darabos bélyegsort a tűzoltókocsik történetének bemutatására szentelt.

- **Chile** 2002-ben a csendőrség fennállásának 75. évfordulójára egy címletű bélyeget adott ki.

- **Egyesült Királyság** a londoni rendőrség 150. évfordulójára, 1979-ben négy bélyegből álló sort adott ki a brit Királyi Posta.

- **Egyiptom** 1972-ben a 20., 1977-ben a 25., majd 2002-ben az 50. rendőrnapi alkalmából egy-egy bélyeget hozott forgalomba.

- **Franciaország** postája a francia csendőrség tevékenységét a szervezet címeinek társaságában bemutató 0,45 franc címletű bélyeget 1970-ben adta ki.

- **Hong Kong** postája 1994-ben a Királyi Hong-Kong-i Rendőrség 150. évfordulójára hat darabos sort adott ki.

- **Guernsey** postája 1980-ban a rendőrség fennállásának 60. évfordulójára egy bélyegcímletet adott ki.

- **India** postája 1982-ben a rendőrnapi, 1987-ben a Központi Ipari Biztonsági Erők 20. évfordulójára (elsőnap borítékkal is), 1989-ben a Központi Készenléti Rendőrség, 2005-ben a Kolkata-i Rendőrfőkapitányság, 2007-ben a Maharashtra Nemzeti Rendőr-akadémia, 2008-ban a hyderabadi Sardar Vallabhbhai Patel Nemzeti Rendőrakadémia, 2009-ben a tamil-nadu-i rendőrség 150. évfordulójára, 2012-ben az indo-tibeti határrendőrség; 2013-ban az indiai Központi Nyomozó Hivatal témájában adott ki egy-egy bélyeget.

- **Izrael** postája 1977-ben három darabos rend-, határ- és polgárőrség témájú bélyeget adott ki. A Nemzetközi Rendőrszövetség tagságának 50. évfordulójának alkalmából 2012-ben egy címlet került kiadásra.

- **Japán** postája a tokiói rendőrség alapításának 100. évfordulója alkalmából, 1974-ben adott ki egy bélyeget, korabeli stílusban rajzolva. A rendőrség témakörében 2004-ben bélyegpárt adtak ki.

- **Kajmán-szigetek** postája a Királyi Kajmán-szigeteki Rendőr Zenekar témájában bélyeget adott ki.

- **Kanada** postája 1935-ös bélyegsorának egyik címe egy lovas csendőrt ábrázolt. A Kanadai Királyi Lovas Csendőrség 100. évfordulójára 1973-ban három darabos sort, 1998-ban a 125.-re bélyegpárt hozott forgalomba. 2003-ban az egyik bélyeg témája a Lovas Csendőrség kiképzése volt.

- **Kolumbia** postája 2011-ben az Alfonso López Pumarejo Csendőriskola 50. évfordulójára jelentetett meg bélyeget.
- **Macau** postája 2013-ban a tűzoltóság fennállásának 130. évfordulójáról négydarabos sort blokkal emlékezett meg.
- **Man-sziget** postája 2013-ban hatdarabos sort adott ki a rendőrségének 150. évfordulója alkalmából.
- **Monaco** postája 2010-ben a kikötői és légi rendőrség fennállásának 50. évfordulójára bélyeggel emlékezett.
- **Német Demokratikus Köztársaság** postája 1970-ben a Német Néprendőrség (Deutsche Volkspolizei) 25. évfordulójára ötdarabos sort hozott forgalomba.
- **Német Szövetségi Köztársaság** postája 2001-ben a Szövetségi Határőrség (Bundesgrenzschutz) 50. évfordulójára bélyeget adott ki. A szervezet átalakítást követően 2005-től a Szövetségi Rendőrség (Bundespolizei) nevet viseli.
- **Nicaragua** postája 1985-ban kétdarabos sort a mentő és tűzoltó gépkocsik bemutatására szentelt.
- **Olaszország** postája 1954-ben az Interpol 30. évfordulójára hozott forgalomba bélyeget. A rendvédelmi szervek egyenruháit – két, 550 és 650 líra címlettű – 1986-ban forgalomba hozott bélyegeken mutatták be. Az Állami Rendőrség Autópálya-rendőrsége (Polizia Stradale) fennállásának 50. évfordulójára 1997-ben, az Állami Rendőrség (Polizia di Stato) 150. évfordulójára pedig 2002-ben adtak ki egy-egy bélyeget.
- **Panama** postája 1937-ben, a tűzoltóság fennállásának 50. évfordulójára adott ki két bélyeget.
- **Peru** postája 2010-ben, az önkéntes tűzoltóság fennállásának 150. évfordulójára adott ki két bélyeget.
- **Románia** postája 2009-ben, a 31. Európai Rendőr-konferencia alkalmából bélyeget hozott forgalomba.
- **San Marino** postája 1964-ben, a csendőrség fennállásának 150. évfordulójára bélyeget adott ki.
- **Szlovénia** postája a tűzoltóság témájában három, egyenként különálló bélyeget adott ki 2006-ban, 2007-ben és 2009-ben.
- **Törökország** postája 2005-ben a rendőrség fennállásának 160. évfordulójára bélyeggel emlékezett meg.

A Föld legtöbb országa által nem elismert állam, az **Észak-Ciprusi Török Köztársaság** 2001-ben, a rendőrségük régi egyenruháit bemutató négydarabos sort bocsátott forgalomba, amelyhez külön elsőnap boríték is legyártásra került. E Köztársaság nem tagja a Egyetemes Postaegyesületnek, ezért az ott bérmentesített küldeményeket csak Törökország fogadja el.